

ДЕЯКІ ПИТАННЯ НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЗАПОБІГАННЯ ТА ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ В РЕСПУБЛІЦІ КАЗАХСТАН**SOME ISSUES REGARDING THE LEGAL FRAMEWORK FOR PREVENTING AND COMBATING DOMESTIC VIOLENCE IN THE REPUBLIC OF KAZAKHSTAN**

У статті аналізується досвід Республіки Казахстан в частині нормативно-правового забезпечення запобігання та протидії домашньому насильству. Зазначається, що до 2026 року у Республіці Казахстан діяв спеціальний нормативно-правовий акт, спрямований на запобігання та протидію домашньому насильству – Закон від 04.12.2019 № 214-IV ЗРК «Про профілактику домашнього насильства». Наразі ж у цій державі діє законодавчий акт, що регулює більш широкий комплекс суспільних відносин – Закон Республіки Казахстан від 30.12.2025 № 245-VIII ЗРК «Про профілактику правопорушень». Розкриваються форми домашнього насильства, що виокремлюються у законодавстві Республіки Казахстан (фізичне, психологічне, сексуальне та економічне). З метою модернізації законодавства України в частині запобігання та протидії домашньому насильству запропоновано скористатись досвідом Республіки Казахстан та закріпити на рівні Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» такий напрям заходів запобігання домашньому насильству, як соціальні. Крім того, наголошено на доцільності доповнення ч. 1 ст. 4 згаданого нормативно-правового акта такими засадами, як законність, пріоритет превентивних заходів запобігання та протидії домашньому насильству над репресивними тощо. Зроблено висновок, що для покращення рівня ефективності досліджуваних напрямів роботи загальних та спеціальних суб'єктів вбачається доречним спроектувати у вітчизняне законодавство окремі положення нормативно-правових актів Республіки Казахстан, що регулюють зазначену сферу відносин, зокрема: 1) закріпити на рівні Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» такий напрям заходів запобігання домашньому насильству, як соціальні; 2) доповнити ч. 1 ст. 4 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» такими засадами, як законність, пріоритет превентивних заходів запобігання та протидії домашньому насильству над репресивними тощо; 3) викласти п. 8 ч. 1 ст. 8 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству». у наступній редакції: «8) здійснення заходів щодо сприяння зайнятості та (або) соціальної адаптації осіб, які постраждали від домашнього насильства».

Ключові слова: адміністративне правопорушення, домашнє насильство, запобігання злочинності, кримінальне правопорушення, протидія деліктам, Республіка Казахстан.

This article analyzes the Republic of Kazakhstan's experience regarding the legal framework for preventing and combating domestic violence. It is noted that until 2026, the Republic of Kazakhstan had a special legislative act aimed at preventing and combating domestic violence – Law No. 214-IV of the Republic of Kazakhstan dated December 4, 2019, “On the Prevention of Domestic Violence.” Currently, however, the country has

a legislative act in force that regulates a broader range of social relations – Law of the Republic of Kazakhstan No. 245-VIII ZRK of December 30, 2025, “On the Prevention of Offenses”. The forms of domestic violence identified in the legislation of the Republic of Kazakhstan (physical, psychological, sexual, and economic) are discussed. With the aim of modernizing Ukraine’s legislation regarding the prevention and combating of domestic violence, it has been proposed to draw on the experience of the Republic of Kazakhstan and to enshrine in the Law of Ukraine “On the Prevention and Combating of Domestic Violence” social measures as a key component of efforts to prevent domestic violence. In addition, the paper emphasizes the advisability of supplementing Part 1 of Article 4 of the aforementioned legislative act with principles such as legality and the priority of preventive measures to prevent and combat domestic violence over repressive measures, among others. It was concluded that in order to improve the level of effectiveness of the studied areas of work of general and special subjects, it is considered appropriate to project into the domestic legislation certain provisions of the regulatory legal acts of the Republic of Kazakhstan that regulate the specified sphere of relations, in particular: 1) to fix at the level of the Law of Ukraine “On Prevention and Counteraction to Domestic Violence” such a direction of measures to prevent domestic violence as social; 2) to supplement Part 1 of Article 4 of the Law of Ukraine “On Prevention and Counteraction to Domestic Violence” with such principles as legality, priority of preventive measures to prevent and combat domestic violence over repressive ones, etc.; 3) to set out Clause 8 of Part 1 of Article 8 of the Law of Ukraine “On Prevention and Counteraction to Domestic Violence”. in the following wording: “8) implementation of measures to promote employment and (or) social adaptation of persons who have suffered from domestic violence”.

Key words: *administrative offense, domestic violence, crime prevention, criminal offense, combating torts, Republic of Kazakhstan.*

Актуальність теми. Як відомо, досвід – одна з найважливіших складових у будь-якій справі, проте у більшості випадків його набуття – наслідок складного процесу, що включає у себе серію помилок, невдач та нових спроб. Дане правило охоплює всі сфери суспільного життя, у тому числі і його юридичну площину.

Домашнє насильство – одне з найбільш поширених правопорушень, що посягає на суспільні відносини, які забезпечують охорону здоров’я людини. Лише протягом 2025 р. та території України зареєстровано 2030 випадків вчинення кримінальних правопорушень, передбачених за ст. 126-1 закону про кримінальну відповідальність. При цьому, у 1731 з них особам вручено повідомлення про підозру. Що ж стосується масштабів поширення випадків вчинення домашнього насильства, то за згаданий період часу кількість кримінальних правопорушень, передбачених ст. 126-1 КК України, вища за кількість вчинення всіх кримінальних правопорушень проти статевої свободи та статевої недоторканості особи (1067 випадків), кримінальних правопорушень проти волі, честі та гідності особи (701 випадок), злочинів та кримінальних проступків проти безпеки виробництва (823 випадки). Відповідні показники вкотре демонструють всю масштабність проблеми запобігання та протидії домашньому насильству в нашій державі [2].

При цьому слід наголосити, що офіційні статистичні дані не відображають повної картини поширення даних актів деліктної поведінки з ряду причин (високий рівень латентності через «небажання громадян виносити сміття з будинку» (цей стереотип формувався у суспільстві протягом тривалого періоду часу), тимчасова окупація окремих територій України державою-терористом тощо) [11, с. 146].

Викладене свідчить про нагальну потребу у модернізації вітчизняної системи протидії та запобігання правопорушенням, пов’язаним із домашнім насильством. У даному питанні важливо врахувати не тільки власний досвід, але і зарубіжний. Робота в останньому напрямі дозволить, по-перше, уникнути ряду помилок, що були допущені іншими державами в частині протидії та запобігання названому суспільно небезпечному діянню та, по-друге, оперативно віднайти «готові успішні моделі» боротьби із даним явищем, елементи яких можна впровадити на вітчизняному рівні.

Стан дослідження. Питанню правового забезпечення запобігання та протидії домашньому насильству приділяли свою увагу такі вчені, як В. С. Березняк, С. Г. Братель, К. Л. Бугайчук, Р. В. Вереша, А. А. Вознюк, Б. М. Головкін, В. К. Гришук, Г. В. Дідківська, Ю. А. Дорохіна,

О. О. Дудоров, О. В. Ковальова, І. В. Козич, О. Г. Колб, О. М. Костенко, М. Г. Кузнєцов, О. Г. Кулик, О. К. Марін, О. О. Панова, В. М. Перевізник, Є. О. Письменський, Т. І. Пономарьова, Г. М. Собко, Н. А. Стасюк, Є. Л. Стрельцов, Д. М. Тичина, П. Л. Фріс, М. І. Хавронюк, О. В. Харитонова, В. В. Шаблистий, А. Я. Шугало, О. С. Юнін, О. С. Яра та ін.

Не дивлячись на це, на науковому рівні бракує комплексних компаративістських досліджень, присвячених аналізу зарубіжного досвіду регулювання зазначеного вище питання, що лише підкреслює актуальність обраної теми. Через це вбачається доречним продовжити цикл наукових публікацій, присвячених вивченню питання зарубіжного досвіду нормативно-правового забезпечення запобігання та протидії правопорушенням, пов'язаним із домашнім насильством. У цій науковій статті проаналізуємо досвід Республіки Казахстан.

Метою статті є дослідження досвіду Республіки Казахстан в частині нормативно-правового забезпечення запобігання та протидії домашньому насильству.

Виклад основного матеріалу. Одним з головних документів, спрямованих на запобігання домашнього насильства у Республіці Казахстан, до 2026 р. був закон цієї держави від 04.12.2009 р. № 214-IV ЗРК «Про профілактику домашнього насильства». Хоча у 2026 році цей документ втратив чинність, вбачається доречним проаналізувати окремі положення даного нормативно-правового акта та порівняти їх з чинним законодавством цієї держави.

Відповідно до Закону Республіки Казахстан від 04.12.2009 р. № 214-IV ЗРК «Про профілактику домашнього насильства», домашнє насильство – умисне протиправне діяння (дія або бездіяльність) однієї особи у сфері сімейно-побутових відносин відносно іншої (інших), що заподіює або несе загрозу заподіяння фізичного та (або) психічного страждання [7].

Запропонована дефініція поняття «домашнє насильство» є доволі лаконічною та зрозумілою, проте, на нашу думку, доцільно було б вказати про те, що відповідний акт делінквентної поведінки виникає між членами сім'ї або іншими учасниками названої групи суспільних відносин, перелік яких зазначається у даному нормативно-правовому акті.

У п. 4 Закону Республіки Казахстан «Про профілактику домашнього насильства» зазначається, що профілактика домашнього насильства – комплекс правових, економічних, соціальних та організаційних заходів, які здійснюють суб'єкти профілактики побутового насильства, спрямованих на захист конституційних прав, свобод та законних інтересів людини та громадянина у сфері сімейно-побутових відносин, запобігання та припинення побутового насильства, а також на виявлення та усунення причин та умов, що сприяють їх вчиненню [7].

Таким чином, серед переліку заходів профілактики домашнього насильства законодавець Республіки Казахстан виокремлює таку групу, як соціальні. Зауважимо, що схожий підхід використовується у законодавстві Азербайджанської Республіки та відіграє важливу роль в питанні протидії названих актів протиправної поведінки [10, с. 556]. Можливо, відповідний напрям доречно окремо розкрити у Законі України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», що сприятиме покращенню динаміки поширення названих деліктів.

Відповідно до ст. 3 Закону Республіки Казахстан «Про профілактику домашнього насильства», профілактика домашнього насильства базується на принципах:

- 1) законності;
- 2) гарантування дотримання прав, свобод та законних інтересів людини і громадянина;
- 3) недопустимості заподіяння людині і громадянину фізичного та (або) психічного страждання;
- 4) підтримки та збереження сім'ї;
- 5) конфіденційності;
- 6) індивідуального підходу до кожної людини та громадянина, що потребує спеціальних соціальних послуг;
- 7) пріоритету превентивних заходів профілактики побутового насильства над репресивними;
- 8) комплексності та системності [7].

Перелічені принципи профілактики домашнього насильства, що містились у згаданому законодавчому документі Республіки Казахстан, є доволі цікавими в контексті закріплення основних засад запобігання та протидії домашньому насильству. Частина з них (принципи, перелічені у пунктах 2, 3, 5, 6) прямо або опосередковано знаходять своє відображення у пунктах ч. 1 ст. 4 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству». Водночас, деякі з принципів, що були перелічені у ст. 3 Закону Республіки Казахстан «Про профілактику домашнього насильства», можливо, доречно спроектувати до ч. 1 ст. 4 згаданого вище вітчизняного

нормативно-правового акта, зокрема, законність – всі суб'єкти запобігання та протидії домашньому насильству зобов'язані обов'язані неухильно додержуватися вимог Конституції України, міжнародних договорів, згода на обов'язковість яких надана Верховною Радою України, вимог інших актів законодавства (схоже формулювання принципу законності закріплене у Кримінальному процесуальному кодексі України [4], тому, з метою дотримання законодавчої техніки, пропонуємо викласти його у ч. 1 ст. 4 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству саме у такій редакції). Крім того, можливо, доречно також закріпити у змісті останнього документа таку засаду запобігання та протидії домашньому насильству, як пріоритет превентивних заходів запобігання та протидії домашньому насильству над репресивними, адже у сучасному демократичному світі репресивні заходи мають виступати в якості виключного інструменту впливу на правопорушника, що застосовується лише у випадках вчинення найбільш суспільно небезпечних актів делінквентної поведінки.

У ст. 4 «Види домашнього насильства» Закону Республіки Казахстан «Про профілактику домашнього насильства» зазначалося, що домашнє насильство може виражатись у формах: фізичного, психологічного, сексуального та економічного насильства [7]. Забігаючи наперед зауважимо, що дане положення залишилось незмінним і у Законі Республіки Казахстан від 30.12.2025 № 245-VIII ЗРК «Про профілактику правопорушень», на підставі якого втратив чинність згаданий вище нормативно-правовий акт цієї держави [5].

Таким чином, законодавець Республіки Казахстан виокремлює лише чотири форми домашнього насильства. З урахуванням змісту цих форм вважаємо, що подібна практика є найбільш обгрунтованою, адже такі форми як примус або зневага, що виокремлюються у деяких державах, що раніше входили до складу СРСР, фактично являють собою або способи вчинення сексуального, психологічного, фізичного чи економічного насильства, або ж виражаються в якості синтезу останніх [12, с. 16].

Цікавим виглядає зміст глави 3 згаданого вище Закону Республіки Казахстан від 04.12.2009 р. № 214-IV ЗРК «Про профілактику домашнього насильства», в якій розкриваються заходи профілактики домашнього насильства. Відповідно до ч. 1 ст. 17 цього документа, заходи індивідуальної профілактики побутового насильства застосовуються для систематичного цілеспрямованого впливу на правосвідомість та поведінку особи, яка вчинила побутове насильство, з метою попередження вчинення нових правопорушень з її боку та забезпечення безпеки потерпілого [7].

Думається, саме робота з маргінально налаштованими громадянами є одним із найбільш ефективних способів профілактики актів делінквентної поведінки [1, с. 80]. Відповідні особи несуть підвищений рівень загрози для суспільства, через що, з метою недопущення випадків вчинення адміністративних або кримінальних правопорушень, суб'єкти протидії злочинності повинні приділяти увагу питанням ресоціалізації осіб, які раніше вчиняли домашнє насильство або суміжні делікти, а також особам, які потенційно схильні вчиняти такі діяння.

Ч. 2 ст. 17 Закону Республіки Казахстан від 04.12.2009 р. № 214-IV ЗРК «Про профілактику домашнього насильства» передбачала наступні заходи індивідуальної профілактики побутового насильства:

1) профілактична бесіда (застосовується з метою виявлення причин та умов вчинення побутового насильства, роз'яснення соціальних та правових наслідків побутового насильства та переконання у необхідності дотримання законослухняної поведінки); 2) доставка в органи внутрішніх справ особи, яка вчинила побутове насильство, для складання протоколу про адміністративне правопорушення або винесення захисного припису; 3) захисний припис; 4) адміністративне затримання; 5) примусові заходи медичного характеру; 6) встановлення особливих вимог до поведінки правопорушника; 7) адміністративне стягнення; 8) позбавлення або обмеження батьківських прав, відміна усиновлення (удочеріння) дитини, звільнення або відсторонення опікунів та піклувальників від виконання ними своїх обов'язків, дострокове розірвання договору про передання дитини на виховання патронатному вихователю; 9) заходи процесуального примусу та заходи безпеки потерпілих у кримінальному процесі; 10) заходи, що застосовуються за вироком суду [7].

Очевидно, що більшість перелічених заходів прямо або опосередковано також закріплені на вітчизняному законодавчому рівні та активно застосовуються на практиці суб'єктами запобігання та протидії домашньому насильству [8, с. 80]. Водночас, комплексно дане питання не розкривається на рівні Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», що створює певні складнощі під час реалізації заходів індивідуальної профілактики домашнього насильства. Можливо, доречно було б скористатись досвідом Республіки Казахстан та спроектувати подібні положення до названого вітчизняного нормативно-правового акта.

Як зазначалося вище, наприкінці 2025 р. було прийнято Закон Республіки Казахстан «Про профілактику правопорушень», на підставі якого втратив чинність Закон Республіки Казахстан «Про профілактику домашнього насильства». Новий законодавчий акт є значно ширшим за своїм змістом, адже регулює відносини з профілактики всіх правопорушень, а не лише домашнього насильства. У цьому документі розкриваються дефініції понять «домашнє насильство» (ідентична тій, що була закріплена у Законі Республіки Казахстан від 04.12.2009 р. № 214-IV ЗРК «Про профілактику домашнього насильства»), «сексуальне насильство», «психологічне насильство», «фізичне насильство», «особа, схильна до вчинення правопорушень» (фізична особа, яка перебуває на профілактичному обліку, яка через небезпеку своєї антисуспільної поведінки перебуває у стані ризику можливого вчинення правопорушення або вчинила правопорушення), «заходи з профілактики правопорушень» (диференціюються на загальні, індивідуальні та спеціальні), «правове виховання» тощо; надається перелік суб'єктів профілактики правопорушень та їх повноваження; визначаються напрями координації та взаємодії суб'єктів профілактики, заходи профілактики правопорушень тощо [5].

Думається, відповідний ґрунтовний документ, що визначає цілий комплекс заходів, спрямованих на недопущення актів делінквентної поведінки, є доволі важливим законодавчим підґрунтям, що дозволяє загальним та спеціальним суб'єктам протидії злочинності більш ефективно протистояти криміногенним чинникам [9, с. 206]. Фактично, названий нормативно-правовий акт є законодавчим алгоритмом профілактики деліктів, який дозволяє уникнути ряду помилок.

Можливо, проектування досвіду Республіки Казахстан в частині законодавчого закріплення питання профілактики адміністративних та кримінальних правопорушень підвищило б ефективність такої діяльності. Втім, для остаточної відповіді на це питання важливо проаналізувати детальніше як згаданий документ, так і нормативно-правові акти інших зарубіжних держав.

Повертаючись безпосередньо до змісту Закону Республіки Казахстан «Про профілактику правопорушень» зауважимо, що у ч. 2 ст. 3 даного законодавчого акта перелічені принципи профілактики правопорушень. Більшість із них, прямо або опосередковано, зазначались у згаданому вище Законі Республіки Казахстан «Про профілактику домашнього насильства», втім окремі з них, як, наприклад, принцип наукової обґрунтованості були включені вперше [5].

На нашу думку, застосування принципу наукової обґрунтованості відіграє важливе значення, адже дозволяє уникнути випадків вжиття заходів, які не апробовані часом та відповідними умовами, або ж (та) ефективність застосування яких є низькою. Через це, можливо, доречно закріпити подібну засаду запобігання та протидії домашньому насильству в рамках ст. 4 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству».

Відповідно до ч. 1 ст. 70 Закону Республіки Казахстан «Про профілактику правопорушень» спеціальні заходи профілактики правопорушень спрямовані на профілактику окремих видів правопорушень, усунення причин та умов вчинення цих видів правопорушень [5]. Відтак, заходи щодо профілактики домашнього насильства відносяться саме до спеціальних.

Особливості профілактики домашнього насильства, як і форми даного акту делінквентної поведінки, (нагадаємо, як і в Україні, домашнє насильство диференціюється на фізичне, психологічне, сексуальне та економічне) закріплені у ст. 72 згаданого вище нормативно-правового акта Республіки Казахстан. За своїм змістом та конкретизованістю дану норму складно порівнювати з положеннями Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», адже вона включає лише окремі напрями запобігання домашньому насильству та складається з 9 частин. Більшість положень щодо особливостей профілактики домашнього насильства, що закріплені у змісті вказаної ст. 72 Закону Республіки Казахстан «Про профілактику правопорушень», передбачені у більш деталізованій формі в згаданому вище вітчизняному документі. Водночас, на особливу увагу заслуговує зміст ч. 5 ст. 72 Закону Республіки Казахстан «Про профілактику правопорушень», в якій зазначається наступне:

«З метою профілактики домашнього насильства місцевими виконавчими органами виконуються заходи індивідуальної допомоги особі (родині), що перебуває у складній життєвій ситуації, щодо сприяння зайнятості та (або) соціальної адаптації, складеного кар'єрним центром спільно з особою, яка звернулась за наданням адресної соціальної допомоги, та (або) членам її родини» [5].

Як відомо, широкомасштабна війна, яку російська федерація розв'язала проти України, стала вагомим фактором поширення ряду деліктів [3, с. 45], у тому числі і домашнього насильства. При цьому, саме через бойові дії та численні злочини російської федерації проти українців у нашій державі склалася ситуація, за якої ряд осіб опинились у згаданий вище складній життєвій

ситуації, у тому числі через втрату роботи, місць постійного проживання, грошових коштів тощо. Поширеними є також випадки, коли особи, постраждалі від домашнього насильства, знаходяться у економічній залежності від кривдника, через що вимушені тривалий період часу терпіти акти делінквентної поведінки від нього.

З огляду на описану вище проблему, а також з урахуванням того факту, що відповідно до ч. 1 ст. 17 Закону України від 05.07.2012 № 5067-VI «Про зайнятість населення» формування та реалізацію державної політики у сфері зайнятості населення забезпечують у межах своїх повноважень Верховна Рада України, Кабінет Міністрів України, центральний орган виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері зайнятості населення та трудової міграції, інші центральні органи виконавчої влади, Верховна Рада Автономної Республіки Крим та Рада міністрів Автономної Республіки Крим, місцеві державні адміністрації, органи місцевого самоврядування [6], можливо, доречно було б скористатись досвідом Республіки Казахстан та включити до змісту ч. 1 ст. 8 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» п. 8 у наступній редакції:

«8) здійснення заходів щодо сприяння зайнятості та (або) соціальної адаптації осіб, які постраждали від домашнього насильства».

Відповідний крок, на нашу думку, дозволить знизити кількість випадків вчинення домашнього насильства та сприятиме більш сміливій та рішучій поведінці особи, яка постраждала від домашнього насильства, щодо своєчасного звернення до правоохоронних органів.

Висновки. Отже, на підставі викладеного вище можна зробити висновок про те, що законодавець Республіки Казахстан приділяє значну увагу питанню нормативно-правового регулювання питань запобігання та протидії домашньому насильству.

З метою покращення рівня ефективності вказаних напрямів роботи загальних та спеціальних суб'єктів вбачається доречним спроектувати у вітчизняне законодавство окремі положення нормативно-правових актів Республіки Казахстан, що регулюють зазначену сферу відносин, зокрема:

1) закріпити на рівні Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» такий напрям заходів запобігання домашньому насильству, як соціальні;

2) доповнити ч. 1 ст. 4 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству» такими засадами, як законність, пріоритет превентивних заходів запобігання та протидії домашньому насильству над репресивними тощо;

3) викласти п. 8 ч. 1 ст. 8 Закону України «Про запобігання та протидію домашньому насильству», у наступній редакції: «8) здійснення заходів щодо сприяння зайнятості та (або) соціальної адаптації осіб, які постраждали від домашнього насильства».

Перспективним напрямом подальших наукових досліджень є аналіз досвіду регулювання юридичної відповідальності за акти делінквентної поведінки, пов'язані з вчиненням домашнього насильства, окремих держав-членів ЄС.

Список використаних джерел:

1. Березняк В.С., Шаблістий В.В., Каторкін Р.А. Кримінологічні аспекти деліктної поведінки дітей в Україні. *Juvenile policy as a component of supporting Ukraine's national security and defense (dedicated to the 53rd anniversary of the UN General Assembly adoption of the Declaration of the Rights of the Child and the 56th anniversary of the establishment of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs)* : Scientific monograph. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2023. Р. 79–102. URL: <http://baltijapublishing.lv/omp/index.php/bp/catalog/view/287/7882/16460-1>

2. Єдиний звіт про кримінальні правопорушення за січень-грудень 2025 року. *Офіс Генерального прокурора* : офіційний веб-сайт. URL: https://old.gp.gov.ua/ua/file_downloader.html?_m=fslib&t=fslib&c=download&file_id=279658

3. Каторкін Р. А. Детермінанти колабораційної діяльності. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2024. № 1. С. 44–51.

4. Кримінальний процесуальний кодекс України : Закон України від 13.04.2012 р. № 4651-VI. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4651-17#Text>

5. Құқық бұзушылық профилактикасы туралы: Қазақстан Республикасының Заңы № 245-VIII ҚРЗ, 2025 жылғы 30 желтоқсан. URL: https://prg.kz/document/?doc_id=38422065&pos=1238;183

6. Про зайнятість населення: Закон України від 05.07.2012 № 5067-VI. База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5067-17#Text>

7. Тұрмыстық зорлық-зомбылық профилактикасы туралы: Қазақстан Республикасының Заңы № 214-IV ҚРЗ, 2009 жылғы желтоқсанның 4-і. URL: https://prg.kz/document/?doc_id=30525704

8. Шаблистий В. В., Березняк В. С., Каторкін Р. А. Окремі напрямки протидії колабораційній діяльності // Правове забезпечення євроінтеграції: загальноправовий та галузевий аспекти : кол. монографія. Riga, Latvia : «Baltija Publishing», 2024. С. 79–102.

9. Шаблистий В. В., Березняк В. С., Каторкін Р. А. Торгівля людьми як делікт, що посягає на безпекове середовище. *Organizational and legal fundamentals for the formation of a security environment in Ukraine* : Scientific monograph. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2023. Р. 205–229.

10. Шевченко С.І. Досвід Грузії в частині запобігання домашньому насильству: кримінально-правовий. *Міжнародна та національна безпека: теоретичні і прикладні аспекти* : матеріали VIII Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Дніпро, 15 березня 2024 р.) ; у 2-х ч. Ч. І. Дніпро : ДДУВС, 2024. С. 55–558.

11. Шевченко С.І. Запобігання домашньому насильству як напрям забезпечення внутрішнього безпекового середовища. *Organizational and legal fundamentals for the formation of a security environment in Ukraine* : Scientific monograph. Riga, Latvia : Baltija Publishing, 2023. Р. 144–168. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-363-7-7>

12. Юнін О. С. Державна політика України у сфері запобігання домашньому насильству: сучасний стан та перспективи вдосконалення. *Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ*. 2021. № 4 (114). С. 15–21.

Дата першого надходження статті до видання: 06.05.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 29.05.2026

Дата публікації (оприлюднення) статті: 15.06.2026